

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Voortgangsrapportages waterschappen regionale waterkeringen 2022	TELEFOONNUMMER	+31640695204
DATUM	10-10-2023	E-MAILADRES	mado.witjes@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1264662141-6344	DOMEIN/OPGAVE	LLO
VAN	Mado Witjes	TEAM	WEB
BIJLAGE	Geen	PORTEFEUILLEHOUDER	Bakker

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Jaarlijks rapporteren de waterschappen aan ons over de voortgang van de verbeteropgave om de regionale keringen aan de veiligheidsnorm te laten voldoen, voorbereiding en uitvoering van de tweede toetsronde 2024 en eventuele opgetreden waterveiligheidsrisico's. De rapportages laten een actueel beeld zien van de waterveiligheid en de verbeteringen aan de regionale waterkeringen in de provincie Utrecht.

Inleiding

De provincie vervult het interbestuurlijk toezicht op de regionale waterkeringen in beheer bij de waterschappen. Als provincie stellen we de kaders vast waar binnen de waterschappen de werkzaamheden aan de regionale keringen moeten uitvoeren. Een regionale kering is een niet-primaire waterkering die is aangewezen op basis van de provinciale omgevingsverordening. Daaronder vallen bijvoorbeeld boezemkaden, keringen langs regionale rivieren en compartimenteringskeringen. Deze keringen zijn belangrijk voor de waterveiligheid. Daarom zijn in de provinciale omgevingsverordening veiligheidsnormen voor deze keringen vastgesteld.

In het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014 en het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen waterschap Vallei en Veluwe 2015 zijn afspraken vastgelegd over het toetsen en op orde brengen van de regionale keringen. In de periode 2009-2012 hebben de waterschappen in de provincie Utrecht de regionale waterkeringen voor het eerst getoetst aan de veiligheidsnormen. De keringen die niet aan de veiligheidsnormen voldoen worden door de waterschappen verbeterd. De meest urgente keringen zijn inmiddels verbeterd en de risico's van de overige minder urgente keringen zijn bij het waterschap bekend en worden tot de verbetering beheerst door inspectie en/of tussentijdse beheersmaatregelen. In de uitvoeringsbesluiten is aangegeven dat in 2020 de regionale keringen die zijn afgekeurd in de vorige toetsronde aan de veiligheidsnorm moeten voldoen. Vanwege de complexiteit van de verbeteropgave zijn er met Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, waterschap Amstel, Gooi en Vecht en waterschap Rivierenland voor een deel van de verbeteropgave gefaseerde afspraken gemaakt (op grond van artikel 2, lid 4 van het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014). Deze keringen moeten in de periode 2024-2030 op orde zijn gebracht.

Jaarlijks rapporteren de Utrechtse waterschappen aan ons over de voortgang van het op orde brengen en toetsen van de regionale keringen. Uit de rapportages blijkt dat de waterschappen op koers liggen met hun verbeteropgave regionale keringen. In 2022 voldeed 517,4 km (92%) van de keringen gelegen in de provincie Utrecht aan de veiligheidsnorm, en 47,1 km voldeed nog niet.

Voortgang verbeteropgave per waterschap

- *Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden*
In 2022 heeft Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) in totaal 3,8 km aan regionale keringen op orde gebracht. Hiermee voldeed in de provincie Utrecht in 2022 230 km aan de veiligheidsnorm en 29 km voldeed niet. In 2019 hebben wij uitstel verleend aan HDSR voor 11 projecten met een lengte van 10,83 km. Het uitstel geeft het waterschap de mogelijkheid om efficiënt en integraal te opereren. De meest urgente trajecten zijn op orde gebracht waardoor het uitstel niet tot (water)veiligheidsrisico's leidt en daarnaast worden mogelijke risico's beheerst via de reguliere beheersprocessen (zoals visuele inspecties). Voor de resterende verbeteropgave is afgesproken dat deze in 2024 gerealiseerd wordt. HDSR ligt op koers om deze mijlpaal te halen, mits er geen tegenvallers meer komen. De beschikbaarheid, levertijd en prijspeil van bouwmaterialen hebben er voor gezorgd dat marges verbruikt zijn. Het waterschap blijft de provincie actief informeren over de voortgang.
- *Waterschap Amstel Gooi en Vecht*
In 2022 heeft waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV) 11 km op orde gebracht in hun beheergebied. Hiermee voldeed in 2022 201,5 km aan de veiligheidsnorm en 12,7 km voldoet nog niet. In 2022 hebben wij uitstel tot en met 2027 verleend aan AGV voor een tweetal trajecten met een lengte van circa 4 km, mogelijk oplopend tot 8 km bij uitloop van planprocedures. Uitstel van het tijdstip leidt niet tot risico's, omdat de meest kritische dijkvakken als eerste zijn opgepakt door het waterschap. In de tussentijd worden beheersmaatregelen genomen, bijvoorbeeld het plaatselijk ophogen van lage plekken of bij hoogwater het plaatsen van zandzakken. De overige trajecten worden conform afspraak uiterlijk in 2024 op orde gebracht.
- *Waterschap Rivierenland*
In 2022 heeft waterschap Rivierenland 9,6 km op orde gebracht. In totaal voldeed 38,9 km in de provincie Utrecht aan de veiligheidsnorm, 5,4 km voldoet nog niet. Het zwaartepunt van de activiteiten van het waterschap richt zich op watersysteemmaatregelen om te komen tot een toekomstbestendig en robuust watersysteem. Het waterschap volgt dus een andere aanpak dan de overige waterschappen, zo wordt er bijvoorbeeld ook een nieuw boezemgemaal in de Alblasserwaard gerealiseerd. Deze maatregelen bevinden zich dus voornamelijk in provincie Zuid-Holland.
- *Waterschap Vallei en Veluwe*
Alle regionale waterkeringen in het beheergebied van het waterschap voldoen, conform afspraak, sinds 2020 aan de veiligheidsnorm. Het waterschap richt zich nu op het beheer en onderhoud van de regionale waterkeringen en de toetsing op veiligheid.

Voortgang toetsing regionale keringen 2024

Uiterlijk 31 december 2024 leveren de waterschappen de resultaten van de toets op veiligheid van de regionale keringen aan bij ons. Dit is de eerste toetsing dat de waterschappen ook de kunstwerken (bijv. coupures, sluizen en inlaten) en niet-waterkerende objecten (bijv. bebouwing, bomen en kabels en leidingen) toetsen. Deze niet-waterkerende objecten hebben geen waterkerende functie, maar kunnen wel een negatief effect hebben op de waterveiligheid. In de voortgangsrapportages geven de waterschappen aan op koers te liggen om de keringen conform afspraak in 2024 getoetst te hebben. Waterschappen geven wel aan dat er soms vertragingen ontstaan in de toetsing bijvoorbeeld vanwege krapte op de arbeidsmarkt en uitdagingen op het gebied van automatisering, maar dit heeft tot op heden geen invloed op het halen van de afspraken.

Waterveiligheidsbeeld 2022

ONDANKS het droge jaar in 2022 zijn er geen grote problemen en/of actuele waterveiligheidsrisico's geweest. Er zijn geen problemen opgetreden bij de regionale keringen. Waterschap Rivierenland geeft wel aan dat er in februari

2022 een incident was met wateroverlast. Door stormen en extreme neerslag dreigde het Merwedekanaal overbelast te raken en is er water geborgen in de uiterwaarden van de Linge.

De risico's voor de waterveiligheid vanuit graverijen door bevers wordt volgens een aantal waterschappen steeds groter. In zowel het regionale- als het primaire watersysteem worden meer bevers gesignaleerd. Er is tot op heden nog geen schade aan de regionale keringen gemeld als gevolg van de bever. Wanneer er ernstige schade of risico voor de openbare veiligheid door de bever optreedt is het mogelijk bevers te verstoren en hun verblijfplaatsen te beschadigen en/of ongeschikt maken voor verblijf, op basis van een daarvoor afgegeven ontheffing. Om gebruik te maken van deze ontheffing moet volgens voorschriften gewerkt worden. Dit houdt in dat het Utrechtse beverprotocol ([De bever en het beverprotocol - HDSR](#)) gevolgd moet worden. De snelheid waarmee het waterschap ingrijpt hangt af van de periode waarin de graafactiviteit wordt waargenomen. In een situatie van hoogwater is de werkwijze dat er gecontroleerd moet worden of er geen bevers meer aanwezig zijn in de aangetroffen graverij, worden eventueel aanwezige bever(s) verjaagd en vervolgens kan er met een noodmaatregel het gat of de gaten worden opgevuld met zwelklei korrels en als het hoogwater is gezakt vindt er definitief herstel plaats. Naast de genoemde maatregelen in het stroomschema kunnen waterschappen ook preventief beverwerende maatregelen nemen, zoals het plaatsen van stalen damwanden, of het gebied rondom de kering kan beverbestendig worden ingericht en alternatieve locaties voor de bever kunnen worden aangelegd. Sinds 2023 is er een ambtelijke overlegstructuur georganiseerd waarin ecologen en waterveiligheidsmedewerkers van de provincie en waterschappen en de faunabeheereenheid in gesprek gaan en afspraken maken over de monitoring en de resultaten bespreken. In het jaarlijkse beveroverleg van mei 2023 is geconcludeerd door de partijen dat het beverprotocol op dit moment goed functioneert. Inzichten die uit landelijke onderzoeken beschikbaar komen of expertise vanuit het Kenniscentrum Bever worden besproken in het beveroverleg.

Financiële consequenties:

Er zijn geen financiële consequenties.

Vervolprocedure / voortgang:

Uiterlijk 2024 brengen de waterschappen verslag uit aan ons over het resultaat van de tweede toetsronde. Na de toetsing van de regionale keringen in 2024 volgt er een herijking van de gemaakte afspraken. Hiervoor zijn de provincies in West-Nederland (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht) een gezamenlijk (ambtelijk) proces gestart met de inliggende waterschappen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen